A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (kilencedik tanács)

2020. március 4.*

„Fellebbezés – Verseny – Állami támogatások – Campania tartományban (Olaszország) autóbusz-közlekedési hálózatokat működtető vállalkozás – Az olasz hatóságok által a Consiglio di Stato (államtanács, Olaszország) határozatát követően a közszolgáltatási kötelezettségek fejében nyújtott kompenzáció – A támogatási intézkedést jogellenesnek és a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánító európai bizottsági határozat”

A C-587/18. P. sz. ügyben,

a **CSTP Azienda della Mobilità SpA** (székhelye: Salerno [Olaszország], képviselik: G. Capo és L. Visone avvocati)

fellebbezőnek,

az Európai Unió Bírósága alapokmányának 56. cikke alapján 2018. szeptember 19-én benyújtott fellebbezése tárgyában,

a többi fél az eljárásban:

az **Európai Bizottság** (képviselik: G. Conte, P. J. Loewenthal és L. Armati, meghatalmazotti minőségben)

alperes az elsőfokú eljárásban,

az **Asstra Associazione Trasporti** (székhelye: Róma [Olaszország], képviseli: M. Malena avvocato)

beavatkozó fél az elsőfokú eljárásban,

A BÍRÓSÁG (kilencedik tanács),

tagjai: S. Rodin tanácselnök, D. Šváby és K. Jürimäe (előadó) bírák,

főtanácsnok: E. Tanchev,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: olasz.

Ítéletet

1 Fellebbezésével a CSTP Azienda della Mobilità SpA (a továbbiakban: CSTP) az Európai Unió Törvényszéke 2018. július 11-i CSTP Azienda della Mobilità kontra Bizottság ítéletének (T-186/15, nem tették közzé, a továbbiakban: megtámadott ítélet, EU:T:2018:431) hatályon kívül helyezését kéri, amely ítélettel a Törvényszék elutasította az Olaszország által végrehajtott SA.35842 (2014/C) (ex 2012/NN) számú állami támogatásról – A CSTP számára közszolgáltatási kötelezettség teljesítéséért nyújtott kiegészítő kompenzáció – szóló, 2015. január 19-i (EU) 2015/1074 bizottsági határozat (HL 2015. L 179., 112. o.; a továbbiakban: vitatott határozat) megsemmisítése iránti keresetét.

Jogi háttér

2 A vasúti, közúti és belvízi közlekedési közszolgáltatás fogalmában benne rejlő kötelezettségek terén a tagállamok tevékenységéről szóló, 1969. június 26-i 1191/69/EGK tanácsi rendelet (HL 1969. L 156., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 1. kötet, 19. o.) 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok eltörölnek minden, e rendelet szerint meghatározott, a közszolgáltatás fogalmában benne rejlő olyan kötelezettséget, amely a vasúti, közúti és belvízi közlekedésre vonatkozik.

(2) Az ilyen kötelezettségeket azonban fenn lehet tartani, amennyiben azok alapvetően szükségesek a megfelelő szállítási szolgáltatások biztosításához.

[…]

(4) A (2) bekezdésben hivatkozott kötelezettségek fenntartása vagy a (3) bekezdésben említett szállítási díjak és feltételek következtében a fuvarozási vállalkozásokra háruló pénzügyi terhek az e rendeletben megállapított közös eljárások szerint meghatározott ellentételezés tárgyát képezik.”

3 E rendelet 2. cikkének (1), (2) és (5) bekezdése szerint:

„(1) A »közszolgáltatási kötelezettség« olyan kötelezettségeket jelent, amelyeket a kérdéses fuvarozási vállalkozás nem vállalna, vagy nem ugyanilyen mértékben, illetve nem azonos feltételekkel vállalna, ha saját üzleti érdekeit tartaná szem előtt.

(2) Az (1) bekezdés értelmében vett közszolgáltatási kötelezettségek a működtetési, a szállítási és a díjszabási kötelezettségekből állnak.

[…]

(5) Ennek a rendeletnek az alkalmazásában a »díjszabási kötelezettség« olyan kötelezettség, amely abban a tekintetben terheli a fuvarozási vállalkozásokat, hogy azok, különösen az utasok egyes rétegei [helyesen: bizonyos kategóriái], egyes árukategóriák vagy egyes útvonalak tekintetében olyan, valamely hatóság által megszabott vagy jóváhagyott díjakat alkalmazzanak, amelyek ellentétesek a vállalkozás üzleti érdekeivel, és amelyek különleges díjszabási intézkedések bevezetéséből vagy módosításuk elutasításából fakadnak.

A fenti albekezdés [helyesen: bekezdés] rendelkezéseit nem kell alkalmazni olyan kötelezettségekre, amelyek a gazdaság egészére vonatkozó általános árpolitikai intézkedésekből fakadnak, illetve olyan intézkedésekre, amelyeket a szállítási díjakra és feltételekre vonatkozó általános érvénnyel hoznak a közlekedési piacnak vagy egy részének a szervezésére tekintettel.”

4 Az említett rendelet 10–13. cikke megállapítja az ugyanezen rendelet 6. cikkében és 9. cikkének (1) bekezdésében említett kompenzációk kiszámítására szolgáló közös módszereket.

5 Az 1191/69 rendelet 17. cikkének (2) bekezdése előírja:

„Az e rendelkezés alapján fizetett ellentételezés mentes az [EUMSZ 108. cikk] (3) bekezdésében megállapított előzetes tájékoztatási eljárás alól.”

6 A vasúti és közúti személyszállítási közszolgáltatásról, valamint az 1191/69/EGK és az 1107/70/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. október 23-i 1370/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2007. L 315., 1. o.) a 12. cikkének megfelelően 2009. december 3-án lépett hatályba.

7 Az 1370/2007 rendelet „Közszolgáltatási szerződések és általános szabályok” című 3. cikke az (1) és (2) bekezdésében az alábbiakat írja elő:

„(1) Amennyiben valamely illetékes hatóság úgy dönt, hogy a választása szerinti szolgáltatónak a közszolgáltatási kötelezettségek teljesítésének fejében kizárólagos jogot és/vagy bármilyen jellegű ellentételezést biztosít, ezt közszolgáltatási szerződés keretében kell megtennie.

(2) Az (1) bekezdéstől eltérően, azon közszolgáltatási kötelezettségek is, amelyek célja maximált díjak megállapítása valamennyi utas vagy az utasok egyes csoportjai számára, általános szabályok hatálya alá vonhatók. Az illetékes hatóság – a 4. és a 6. cikkben, valamint a mellékletben meghatározott elvekkel összhangban – oly módon ellentételezi a közszolgáltatók részére az általános szabályokban meghatározott díjszabási kötelezettségek betartása miatt felmerült költségekre és elért bevételre gyakorolt nettó – pozitív vagy negatív – pénzügyi hatást, hogy elkerüljék a túlkompenzációt. Ez nem áll ellentétben az illetékes hatóságok azon jogával, hogy a legmagasabb díjakat megállapító közszolgáltatási kötelezettségeket közszolgáltatási szerződésekbe foglalják.

[…]”

8 E rendelet 4. cikke szabályozza a közszolgáltatási szerződések és az általános szabályok kötelező tartalmát.

9 Az említett rendeletnek „A közszolgáltatás ellentételezése” című 6. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Valamely általános szabályhoz vagy közszolgáltatási szerződéshez kapcsolódó valamennyi ellentételezésnek meg kell felelnie a 4. cikkben meghatározott rendelkezéseknek, tekintet nélkül a szerződés odaítélésének módjára. Természetétől függetlenül valamennyi, az 5. cikk (2), (4), (5) vagy (6) bekezdésével összhangban közvetlenül odaítélt közszolgáltatási szerződéshez vagy valamely általános szabályhoz kapcsolódó ellentételezésnek meg kell felelnie a mellékletben meghatározott rendelkezéseknek is.

(2) A Bizottság írásbeli kérelmére a tagállamoknak három hónapon belül vagy a kérelemben meghatározott bármely hosszabb határidőn belül továbbítaniuk kell a Bizottság részére minden olyan információt, amelyeket az szükségesnek ítél annak meghatározásához, hogy az odaítélt ellentételezések megfelelnek-e ennek a rendeletnek.”

A jogvita előzményei és a vitatott határozat

10 A jogvita alapját képező tényállást a Törvényszék a megtámadott ítélet 1–39. pontjában fejtette ki. A jelen eljárás szempontjából e tényállás a következőképpen foglalható össze.

11 A fellebbező regionális és önkormányzati koncessziók alapján helyi tömegközlekedési szolgáltatásokat nyújtó részvénytársaság. Konkrétan autóbuszjárat-üzemeltetési szolgáltatásokat nyújtott a Regione Campania (Campania tartomány, Olaszország) (a továbbiakban: tartomány) koncessziójogosultjaként. A fellebbező tevékenységét az évek során különböző, egymást követő törvényi és rendeleti rendelkezések szabályozták.

A fellebbező által a nemzeti bíróságok előtt indított keresetek

12 2007. március 12-i keresetével a fellebbező annak megállapítását kérte a Tribunale amministrativo regionale di Salernótól (salernói tartományi közigazgatási bíróság, Olaszország), hogy az 1191/69 rendelet értelmében a tartomány által az 1996–2002. évekre (a továbbiakban: vizsgált időszak) odaítélt koncessziókból eredő közszolgáltatási kötelezettségek (a továbbiakban: közszolgáltatási kötelezettségek) teljesítése során felmerülő gazdasági terhek ellentételezése címén a tartománytól 14 545 946 euró összegre jogosult.

13 2008. augusztus 28-i ítéletével a Tribunale amministrativo regionale di Salerno (salernói tartományi közigazgatási bíróság) elutasította ezt a keresetet, mivel úgy ítélte meg, hogy a fellebbező nem jogosult arra, hogy a közszolgáltatási kötelezettségek előírásából eredő gazdasági hátrányokért kompenzációban részesüljön anélkül, hogy előzetesen kérte volna azok megszüntetését.

14 A fellebbező ezen ítélettel szemben fellebbezést terjesztett a Consiglio di Stato (államtanács, Olaszország) elé. E bíróság a 2009. július 27-i 4683/2009. sz. határozatával (a továbbiakban: 2009. július 27-i határozat) helyt adott a fellebbező keresetének, és megállapította, hogy a fellebbező jogosult az 1191/69 rendelet 6., 10. és 11. cikkének megfelelően kért kompenzációra.

15 A Consiglio di Stato (államtanács) szerint a fellebbezőnek fizetendő kompenzáció pontos összegét a tartománynak kellett meghatároznia a fellebbező számviteli nyilvántartásából származó, a közszolgáltatási kötelezettségekkel összefüggő tevékenységhányadának betudható költségek, valamint a megfelelő bevételek közötti eltérést szemléltető megbízható adatok alapján.

16 Mivel a tartomány nem határozta meg az említett kompenzáció összegét, a fellebbező a 2009. július 27-i határozat végrehajtására e bíróság előtt bírósági végrehajtási eljárást indított. Ezen eljárás során két szakértőt rendeltek ki. Az említett eljárás a Consiglio di Stato (államtanács) 2012. november 7-i 5649/2012. sz. határozatával (a továbbiakban: 2012. november 7-i határozat) fejeződött be, amely a díjszabási kötelezettségek után járó kompenzáció összegét 4 951 838 euró összegben állapította meg. A tartomány ezt az összeget 2012. december 21-én fizette ki a fellebbezőnek.

Közigazgatási eljárás

17 2012. december 5-én az olasz hatóságok az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének megfelelően állami támogatást jelentettek be a Bizottságnak, amely a 2012. november 7-i határozat végrehajtásaként a tartomány által a vizsgált időszakban kiadott koncessziók alapján az autóbusszal végzett személyszállítási szolgáltatások nyújtásáért a fellebbezőnek folyósított kiegészítő kompenzációból állt (a továbbiakban: szóban forgó intézkedés).

18 Ezt az intézkedést be nem jelentett intézkedésként kezelték, mivel a Bizottság rendelkezésére álló információk szerint a tartomány csak 2012. december 7. után volt köteles a fellebbezőnek járó kiegészítő kompenzáció kifizetésére, vagyis azt követően, hogy az olasz állam bejelentette a szóban forgó intézkedést, de még mielőtt a Bizottság elfogadta volna a határozatát.

19 A Bizottság 2014. február 20-án kelt levelében értesítette az Olasz Köztársaságot arról a döntéséről, hogy megindítja az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdése szerinti hivatalos vizsgálati eljárást.

A vitatott határozat

20 2015. január 19-én a Bizottság elfogadta a vitatott határozatot, amelyben megállapította, hogy a szóban forgó intézkedés az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében a belső piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásnak minősül, amelyet a fellebbezőnek az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének megsértésével nyújtottak, és elrendelte az olasz hatóságok számára e támogatás fellebbezővel való visszatérítettését.

21 Először is a vitatott határozat (48)–(63) preambulumbekezdésében a Bizottság megállapította, hogy a szóban forgó intézkedés az államnak betudható, állami források felhasználásával jár, gazdasági előnyt jelent a fellebbezőnek, szelektív jellegű, és alkalmas arra, hogy oly mértékben torzítsa a versenyt, hogy érintse a tagállamok közötti kereskedelmet. Ennek keretében a Bizottság megállapította, hogy ezen intézkedés nem felel meg a Bíróság által a 2003. július 24-i Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ítéletben (C-280/00, EU:C:2003:415) meghatározott feltételek (a továbbiakban: Altmark-feltételek) közül két feltételnek. A Bizottság ez alapján a vitatott határozat (64) preambulumbekezdésében arra a következtetésre jutott, hogy a szóban forgó intézkedés az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének értelmében vett támogatásnak minősül.

22 Másodszor a Bizottság a vitatott határozat (65)–(81) preambulumbekezdésében megvizsgálta azt a kérdést, hogy a szóban forgó intézkedést az 1191/69 rendelet 17. cikkének (2) bekezdésére tekintettel az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésében előírt előzetes bejelentési kötelezettség alól mentes kompenzációnak lehet-e tekinteni.

23 E vizsgálat keretében a vitatott határozat (69)–(75) preambulumbekezdésében a Bizottság megvizsgálta, hogy az olasz hatóságok az 1191/69 rendelet 1. cikke értelmében egyoldalúan írták-e elő a fellebbező számára a közszolgáltatási kötelezettségeket. E tekintetben a Bizottság megállapította, hogy sem az olasz hatóságok, sem a fellebbező nem tudott a vizsgált időszakra vonatkozó megbízást bemutatni. Így különösen, bár az 1983. január 25-i legge regionale n. 16 – Interventi regionali in materia di servizi di trasporto pubblico locale per viaggiatori (a helyi személyszállítási szolgáltatásokra vonatkozó regionális intézkedésekről szóló 16. sz. regionális törvény, a GURI 1983. május 2-i 118. száma és a BU Campania 11. száma; a továbbiakban: 16/83. sz. regionális törvény) egyes közszolgáltatási kötelezettségek eredője lehet, e törvény 2. cikke kizárólag azt írta elő, hogy „a […] regionális hozzájárulások által nem fedezett esetleges veszteség vagy hiány továbbra is az egyes vállalkozásokat terheli”. Hasonlóképpen, bár a fellebbező által hivatkozott egyes regionális aktusok utaltak bizonyos szerződéses kötelezettségeknek a vizsgált időszakban való fennállására, ezen aktusok nem nevesítettek egyértelműen olyan kötelezettségeket, amelyek közszolgáltatási kötelezettségeket képezhettek volna, noha ezek az esetleges fennállásukra utaló lehetséges valószínűsítő körülmények, de mindenesetre a szerződéses jellegük kizárná az egyoldalú előírást. Közelebbről a szóban forgó intézkedést igazoló díjszabási kötelezettség fennállását illetően a Bizottság úgy ítélte meg, hogy egyetlen bizonyíték sem áll rendelkezésére, amely igazolhatná, hogy ténylegesen ilyen kötelezettséget róttak a fellebbezőre.

24 A vitatott határozat (76)–(81) preambulumbekezdésében a Bizottság megvizsgálta, hogy a fellebbezőnek nyújtott kompenzáció megfelel-e az 1191/69 rendeletben előírt közös ellentételezési eljárásnak ahhoz, hogy mentesülhessen az e rendelet 17. cikkében előírt előzetes tájékoztatási kötelezettség alól. A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy e kiegészítő kompenzáció nem mentesül az e cikkben előírt előzetes tájékoztatási eljárás alól.

25 Harmadszor, a vitatott határozat (82)–(95) preambulumbekezdésében a Bizottság megvizsgálta, hogy a szóban forgó intézkedés összeegyeztethető-e az e határozat elfogadásakor hatályos jogszabállyal, azaz az 1370/2007 rendelettel. Arra a következtetésre jutott, hogy a fellebbezőnek a 2012. november 7-i határozat végrehajtásaként nyújtott kompenzációt nem e rendeletnek megfelelően fizették ki, következésképpen a szóban forgó intézkedés összeegyeztethetetlen a belső piaccal.

A Törvényszék előtti eljárás és a megtámadott ítélet

26 A Törvényszék Hivatalához 2015. április 14-én benyújtott keresetlevelével a fellebbező keresetet nyújtott be a vitatott határozat megsemmisítése iránt.

27 Keresetének alátámasztására a fellebbező nyolc jogalapot hozott fel.

28 Az első jogalap az 1191/69 rendelet 17. cikkével összefüggésben értelmezett EUMSZ 93., EUMSZ 107., EUMSZ 108. és EUMSZ 263. cikk megsértésén, hatáskörrel való visszaélésen, a Bizottság hatáskörének hiányán és a tisztességes eljáráshoz való jog megsértésén alapult.

29 A második jogalap az [EUMSZ 108. cikk] alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL 1999. L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.) 4. cikkének – az EUMSZ 107. és EUMSZ 108. cikket illető – megsértésén, valamint a tisztességes eljárás megsértésén és hatáskörrel való visszaélésen alapult.

30 A harmadik jogalap az 1191/69 rendelet 17. cikkével és az 1370/2007 rendelet 9. cikkével összefüggésben értelmezett EUMSZ 93–EUMSZ 108. cikk megsértésén és téves értelmezésén, „a bizalomvédelem, a *tempus regit actum* és a bírósági határozatok visszaható hatálya elvének” megsértésén, hatáskörrel való visszaélésen, a vitatott határozat „logikai koherenciájának” hiányán, „észszerűtlenségén”, „rendkívül rendellenes jellegén”, valamint e határozat indokolásának hiányosságán alapult.

31 A negyedik jogalap a 659/1999 rendelet 1. cikke f) és g) pontjának, valamint 4., 7. és 15. cikkének, az EUMSZ 93., EUMSZ 107. és EUMSZ 108. cikknek a megsértésén, hatáskörrel való visszaélésen, a megkövetelt feltétel teljesülésének teljes hiányán, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én aláírt európai egyezmény (kihirdette: az 1993. évi XXXI. tv; a továbbiakban: EJEE) 6. és 13. cikkének megsértésén, az EUMSZ 258. és azt követő cikkek megsértésén, valamint az 1191/69 rendelet 17. cikkének megsértésén alapult.

32 Az ötödik jogalap az EUMSZ 93., EUMSZ 107., EUMSZ 108. és EUMSZ 267. cikk, az EJEE 6. és 13. cikkének megsértésén, a Bizottság hatáskörének hiányán, hatáskörrel való visszaélésen és az eljárási autonómia elvének megsértésén alapult.

33 A hatodik jogalap a Costituzione (alkotmány) 101. cikkével, a codice civile (polgári törvénykönyv) 2909. cikkével összefüggésben értelmezett EJEE 6., 7. és 13. cikkének, az EUMSZ 93–EUMSZ 108. cikk, valamint az EUMSZ 258. és azt követő cikkek megsértésén, a Bizottság hatáskörének hiányán, hatáskörrel való visszaélésen, valamint a bizalomvédelem és a jogbiztonság elvének megsértésén alapult.

34 A hetedik jogalap az 1191/69 rendelet 11. és 17. cikkének, valamint az EUMSZ 93–EUMSZ 108. cikknek a megsértésén, a hatáskörrel való visszaélésen, a vitatott határozat indokolásának hiányosságán, a vizsgálat elégtelenségén és egy előzetes feltétel téves jellegén alapult.

35 A nyolcadik jogalap az 1191/69 rendelet 1–11. és 17. cikkének, az EUMSZ 93–108. cikknek, „a Törvényszék 659/1999 eljárási szabályzata 44–46. és 48. cikkének” megsértésén, hatáskörrel való visszaélésen, a vizsgálat és az indokolás hiányán, valamint egy előzetes feltétel téves jellegén alapult.

36 A Törvényszék e jogalapok közül valamennyit, következésképpen a keresetet teljes egészében elutasította.

A felek kérelmei

37 Fellebbezésében a fellebbező azt kéri, hogy a Bíróság:

– helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet;

– a megsemmisítés iránti keresetéről véglegesen hozzon határozatot, és a vitatott határozatot semmisítse meg, valamint

– a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

38 A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság:

– utasítsa el a fellebbezést;

– a fellebbezőt kötelezze a költségek viselésére.

A fellebbezésről

39 Fellebbezésének alátámasztása érdekében a fellebbező öt jogalapra hivatkozik, amelyek értékelésére az előterjesztésük sorrendjében kerül sor.

Az első jogalapról

A felek érvei

40 Első jogalapjával a fellebbező arra hivatkozik, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 57–120. pontjában tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a szóban forgó intézkedés az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésében előírt bejelentési kötelezettség alá tartozó új támogatásnak, nem pedig az EUMSZ 108. cikk (1) bekezdésének és az 1191/69 rendelet 17. cikke (2) bekezdésének megfelelően az e kötelezettség alól mentes létező támogatásnak minősül.

41 A fellebbező a 2012. november 7-i határozat elfogadásához vezető körülményekre hivatkozva azt állítja, hogy e határozat nem tekinthető olyan jellegűnek, mint amely a közszolgáltatási kötelezettségek tekintetében kompenzációs intézkedést vezet be. Egy már létező, az 1191/69 rendeleten alapuló jogot megállapító ítéletről van ugyanis szó.

42 Mindenesetre a fellebbező szerint teljesülnek az 1191/69 rendeletben előírt feltételek. Először is a fellebbezőt ténylegesen olyan díjszabási kötelezettségek terhelik, amelyek a nemzeti jogból erednek, amelyre maga a Törvényszék is kifejezetten hivatkozott a megtámadott ítélet 110. pontjában, nevezetesen ez az 1987. január 26-i legge regionale n. 9 – Disciplina e coordinamento tariffario dei servizi di trasporto di competenza regionale (a regionális hatáskörű szállítási szolgáltatások díjszabásának szabályairól és összehangolásáról szóló 9. sz. regionális törvény, BU Campania, 1987. február 2.; a továbbiakban: 9/87. sz. regionális törvény) és az Assessore ai trasporti (közlekedésügyi tanácsos) határozata. Másodszor, az 1191/69 rendelet 13. cikkében a kompenzáció összegének előzetes meghatározására előírt kritériumot a jelen esetben a 2012. november 7-i határozat keretében tiszteletben tartották.

43 A Bizottság úgy véli, hogy e jogalapot mint elfogadhatatlant, de mindenesetre mint megalapozatlant el kell utasítani.

A Bíróság álláspontja

44 Első jogalapjával a fellebbező lényegében a megtámadott ítélet indokait vitatja, amelyek révén a Törvényszék elutasította azt, amit a fellebbező negyedik és nyolcadik megsemmisítési jogalapja keretében az első résznek tekintett, és amely azon alapult, hogy a szóban forgó intézkedés tárgyát képező kompenzáció az 1191/69 rendelet 17. cikke értelmében vett, előzetes tájékoztatási kötelezettség alól mentes, létező támogatásnak minősül.

45 Ami azt a kérdést illeti, hogy a vitatott határozat tárgyát képező kompenzáció a 2012. november 7-i határozattal bevezetett intézkedés volt-e, vagy – amint a fellebbező állítja – a rá vonatkozó közszolgáltatási kötelezettségeket szabályozó jogszabályi keretből eredt-e, és amelyek alapján a Consiglio di Stato (államtanács) elismerte az e kompenzációhoz való jogot, a Törvényszék egyrészt a megtámadott ítélet 94. pontjában megállapította, hogy a szóban forgó intézkedés tárgyát képező támogatást a fellebbező részére ténylegesen azon díjszabási kötelezettségek utáni kiegészítő intézkedésként biztosították, amelyek őt az 1191/69 rendelet 11. cikke alapján terhelték.

46 Ezen ítélet 95. pontjában a Törvényszék ebből azt a következtetést vonta le, hogy azon kérdés, hogy ezen intézkedés a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontja értelmében vett létező támogatásnak minősül-e, annak megállapítását igényelte, hogy az említett intézkedés megfelelt-e az 1191/69 rendeletben előírt anyagi jogi feltételeknek ahhoz, hogy az e rendelet 17. cikkének (2) bekezdése értelmében mentesülhessen az előzetes bejelentési kötelezettség alól.

47 Másrészt a Bizottsághoz hasonlóan a Törvényszék az említett ítélet 96. pontjában úgy ítélte meg, hogy ez utóbbi rendelkezés többek között azt követeli meg, hogy legyenek egyoldalúan előírt közszolgáltatási kötelezettségek, és hogy a kompenzációt az említett rendelet 10–13. cikkében előírt módszer szerint számítsák ki.

48 E tekintetben ugyanezen ítélet 106. pontjában a Törvényszék megállapította, hogy mivel a szóban forgó intézkedést a Consiglio di Stato (államtanács) ugyanezen rendelet alapján, azaz egy díjszabási kötelezettség kompenzációjaként rendelte el a fellebbező javára, neki kell ellenőriznie az ilyen kötelezettség tényleges fennállását, amely abban áll, hogy hatóság által megszabott vagy jóváhagyott díjakat ír elő, amint azt az 1191/69 rendelet 2. cikkének (5) bekezdése megköveteli.

49 E vizsgálat végén, amely a megtámadott ítélet 106–112. pontjában szerepel, a Törvényszék ezen ítélet 113. pontjában helybenhagyta a Bizottságnak a vitatott határozat (73) preambulumbekezdésében szereplő azon megállapítását, amely szerint ezen intézmény egyetlen bizonyítékkal sem rendelkezett, amely igazolhatná, hogy ténylegesen díjszabási kötelezettségeket róttak a fellebbezőre. E feltételek mellett az említett ítélet 114. pontjában a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy nem szükséges megvizsgálni ezen állítólagos díjszabási intézkedés esetleges egyoldalú jellegét.

50 Az 1191/69 rendeletben előírt mentességi feltételek kumulatív jellegére tekintettel a Törvényszék a megtámadott ítélet 115. pontjában úgy ítélte meg, hogy nem szükséges megvizsgálni, hogy a szóban forgó intézkedés megfelel-e az e rendeletben előírt többi feltételnek. Ezen ítélet 116. pontjában azonban úgy vélte, hogy a Bizottság mindenesetre helyesen állapította meg, hogy a kompenzáció összegének előzetes meghatározására vonatkozó kritérium nem teljesült.

51 A Törvényszék ezért a megtámadott ítélet 120. pontjában úgy ítélte meg, hogy mivel a szóban forgó intézkedés nem felel meg az 1191/69 rendeletben előírt anyagi jogi feltételek közül legalább egy feltételnek, a Bizottság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy az nem mentesülhet az előzetes bejelentési kötelezettség alól e rendelet 17. cikkének (2) bekezdése értelmében, következésképpen nem létező támogatásnak, hanem olyan új támogatásnak minősül, amelyet az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének megfelelően be kell jelenteni a Bizottságnak.

52 Márpedig, noha a fellebbező által az első jogalap alátámasztására felhozott érvelés lényegében a jelen ítélet előző pontjában szereplő azon megállapítás vitatására irányul, amely szerint a szóban forgó intézkedést új támogatásnak kell minősíteni, meg kell állapítani, hogy e jogalap nem tartalmaz egyetlen érvet sem annak bizonyítására, hogy a Törvényszéknek a jelen ítélet 45–51. pontjában ismertetett és e következtetéshez vezető érvelése bármilyen téves jogalkalmazást tartalmazna.

53 A fellebbező ugyanis lényegében annak állítására szorítkozik, hogy a szóban forgó intézkedés létező támogatásnak minősült, mivel a 2009. július 27-i határozat, amely elismerte azon jogát, hogy az 1191/69 rendelet alapján a vitatott kompenzációban részesüljön, az e rendeleten alapuló, már létező jogot megállapító ítélet volt.

54 Mivel ezen állítást az EUMSZ 256. cikkben, az Európai Unió Bírósága alapokmánya 58. cikkének első bekezdésében, a Bíróság eljárási szabályzata 168. cikke (1) bekezdésének d) pontjában és 169. cikkében szabályozott követelményeket megsértve más módon nem támasztották alá, az első fellebbezési jogalapot mint elfogadhatatlant el kell utasítani.

A második jogalapról

A felek érvei

55 Második jogalapjával a fellebbező a megtámadott ítélet 121–136. pontjára hivatkozik, és úgy érvel, hogy e pontok téves jogalkalmazást tartalmaznak, amennyiben a Törvényszék azokban azt állapította meg, hogy nem teljesültek az Altmark-feltételek.

56 A Törvényszék tévesen állapította meg, hogy elegendő volt annak vizsgálatára szorítkozni, hogy e feltételek közül az egyik teljesült-e, azaz az egyértelműen meghatározott közszolgáltatási kötelezettség fennállására vonatkozó feltétel, anélkül hogy meg kellett volna vizsgálnia, hogy az említett feltételek közül a többi teljesült-e. Tévesen szorítkozott tehát arra, hogy a megtámadott ítélet 134. pontjában mellékesen megvizsgálja, hogy teljesült-e ugyanezen feltételek közül a második, amely a kompenzáció számítási paramétereinek előzetes meghatározására vonatkozik.

57 Azzal kapcsolatban, hogy a fellebbezőt állítólag nem terhelték közszolgáltatási kötelezettségek, a Törvényszék elmulasztotta annak megállapítását, hogy a fellebbezőt terhelő közszolgáltatási kötelezettség az 1987. január 26-i 9. sz. regionális törvény 2–6. cikkéből ered. Ezenkívül a Törvényszék érvelése kifogásolható, mivel tudomást szerzett a közlekedésügyi tanácsos határozatáról, és elismerte, hogy e határozat díjszabási kötelezettségeket rótt a fellebbezőre, anélkül azonban, hogy elismerte volna, hogy a szóban forgó intézkedés a közszolgáltatási kötelezettségek teljesítésének kompenzációja volt. A fellebbező e tekintetben úgy érvel, hogy az a körülmény, hogy az említett határozatot nem nyújtották be a Bizottsághoz, a közigazgatási eljárás szabálytalan lefolytatásának a következménye, mivel a tartomány rendelkezésére állt e határozat, és ez utóbbinak nem fűződött érdeke ahhoz, hogy azt ezen eljárás keretében bemutassa.

58 Ami a második Altmark-feltételt illeti, azt a megtámadott ítélet 134. pontja az ezen ítélet 117–119. pontjára való téves hivatkozással röviden vizsgálta. E 134. pontban a Törvényszék az 1191/69 rendeletben előírt, a kompenzáció előzetes meghatározására vonatkozó feltétel betartását tévesen nem azon paraméterek tekintetében vizsgálta, amelyek alapján e kompenzációt kiszámítják, amint azt a 2003. július 24-i Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ítélet (C-280/00, EU:C:2003:415) megköveteli, hanem a szóban forgó intézkedés összege alapján. Ezenkívül e feltétel tiszteletben tartása a jelen esetben kitűnik a 2009. július 27-i határozatból. Ez utóbbi ugyanis azt bizonyítja, hogy a kompenzáció számítási paramétereit előzetesen meghatározták, és hogy a Consiglio di Stato (államtanács) azok alkalmazására szorítkozott, miután megállapította, hogy a tartomány kötelezettségszegést követett el e kompenzáció megállapítása során.

59 Végül, noha a harmadik és a negyedik Altmark-feltételt a megtámadott ítéletben egyáltalán nem vizsgálták, a fellebbező úgy érvel, hogy a 2012. november 7-i határozatból kitűnik, hogy e feltételek a jelen esetben is teljesültek.

60 A Bizottság úgy véli, hogy e jogalapot mint elfogadhatatlant, de mindenesetre mint megalapozatlant el kell utasítani.

A Bíróság álláspontja

61 Második jogalapjával a fellebbező lényegében a megtámadott ítélet indokait vitatja, amelyek révén a Törvényszék elutasította azt, amit a fellebbező negyedik és nyolcadik megsemmisítési jogalapja második részének tekintett, és amely a Bizottság által állítólagosan elkövetett hibára vonatkozott, amely úgy vélte, hogy az Altmark-feltételek közül kettő nem teljesült.

62 Mivel a második jogalap az Altmark-feltételekre vonatkozik, rá kell mutatni, amint arra egyébként a Törvényszék a megtámadott ítélet 123. pontjában emlékeztetett, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint nem tartozik az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének hatálya alá a kedvezményezett vállalkozás által közszolgáltatási kötelezettségként teljesített szolgáltatás ellenértékéül oly módon adott térítésnek tekinthető állami beavatkozás, hogy e vállalkozás nem részesül tényleges anyagi előnyben, és így nem kerül e beavatkozás folytán a versenytárs vállalkozásoknál kedvezőbb versenyhelyzetbe (2003. július 24-i Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ítélet, C-280/00, EU:C:2003:415, 87. pont; 2017. december 20-i Comunidad Autónoma del País Vasco és társai kontra Bizottság ítélet, C-66/16 P–C-69/16 P, EU:C:2017:999, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

63 Így az olyan állami beavatkozás, amely nem felel meg az Altmark-feltételek közül egy vagy több feltételnek, az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak tekinthető (2017. december 20-i Comunidad Autónoma del País Vasco és társai kontra Bizottság ítélet, C-66/16 P–C-69/16 P, EU:C:2017:999, 48. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

64 E tekintetben a megtámadott ítélet 125. pontjában a Törvényszék helyesen állapította meg, hogy ahhoz, hogy az adott esetben egy ilyen ellentételezés ne minősüljön állami támogatásnak, teljesülniük kell a 2003. július 24-i Altmark ítélet (C-280/00, EU:C:2003:415) 88–93. pontjában foglalt feltételeknek (lásd ebben az értelemben: 2017. december 20-i Comunidad Autónoma del País Vasco és társai kontra Bizottság ítélet, C-66/16 P–C-69/16 P, EU:C:2017:999, 46. pont).

65 A megtámadott ítélet 129–131. pontjában a Törvényszék ezen ítélet 106–114. pontjára támaszkodva megerősítette a Bizottságnak a vitatott határozat (55) preambulumbekezdésében szereplő következtetését, amely szerint az egyoldalúan előírt közszolgáltatási kötelezettség fennállása nem nyert bizonyítást, következésképpen nem teljesült az első Altmark-feltétel.

66 E körülmények között a Törvényszék a megtámadott ítélet 132. és 133. pontjában az Altmark-feltételek kumulatív jellegére hivatkozva helyesen állapította meg, hogy mivel ezek közül az első feltétel nem teljesült, nem kell megvizsgálni a Bizottságnak a vitatott határozat (56) preambulumbekezdésében szereplő, a második Altmark-feltételre vonatkozó értékelését.

67 Amennyiben második jogalapjával a fellebbező a Törvényszéknek a megtámadott ítélet 106–114. pontjában szereplő nemzeti jog alapján a fellebbező terhére rótt közszolgáltatási kötelezettség állítólagos fennállására vonatkozó értékeléseit is vitatja, emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 256. cikk (1) bekezdésének második albekezdése és az Európai Unió Bírósága alapokmánya 58. cikkének első bekezdése szerint a fellebbezés kizárólag jogkérdésre vonatkozhat. Ezért kizárólag a Törvényszék rendelkezik hatáskörrel a releváns tények megállapítására és értékelésére, valamint a bizonyítékok értékelésére. E tények és bizonyítékok értékelése tehát – az elferdítésük esetét kivéve –

nem minősül jogkérdésnek, amelyet mint ilyet fellebbezés keretében a Bíróságnak felül kellene vizsgálnia (2017. december 20-i Comunidad Autónoma de Galicia és Retegal kontra Bizottság ítélet, C-70/16 P, EU:C:2017:1002, 47. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

68 Márpedig a jelen esetben a fellebbező nem hivatkozott a nemzeti jog elferdítésére, és még kevésbé bizonyította azt.

69 Ezenkívül, mivel a Törvényszék nem határozott a harmadik és a negyedik Altmark-feltételről, mint elfogadhatatlanokat el kell utasítani a fellebbező arra alapított érveit, hogy e feltételek a jelen esetben teljesültek.

70 E feltételek mellett a második jogalapot mint részben elfogadhatatlant, részben pedig megalapozatlant el kell utasítani.

A harmadik jogalapról

A felek érvei

71 Harmadik jogalapjával a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 137–154. pontjában tévesen alkalmazta a jogot, amikor megállapította, hogy a vitatott határozat érvényes volt a szóban forgó intézkedés EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak minősítését illetően. E jogalap különösen azokra a feltételekre vonatkozik, amelyek alapján e minősítés megköveteli, hogy a támogatás egyrészt érintse a tagállamok közötti kereskedelmet, másrészt pedig torzítsa a versenyt, vagy azzal fenyegessen.

72 A fellebbező szerint az érintett szolgáltatási piac nem versenynek kitett piac. Még ha e piacot fokozatosan meg is nyitották volna a verseny előtt, akkor sem létezne semmilyen verseny „a piacért” vagy „a piacon”. A Törvényszék így a megtámadott ítélet 149. pontjában tévesen alkalmazta a jogot, amikor megállapította, hogy a szóban forgó intézkedés a verseny akadályozásával jár, mivel – a külföldi vállalkozásokat is ideértve – a vállalkozások esetleg tömegközlekedési szolgáltatásaikat kívánják nyújtani a piacon, különösen azon helyi vagy regionális piacokon, amelyeken a fellebbező ezen intézkedés előnyeit élvezte.

73 A Bizottság úgy véli, hogy e jogalapot mint elfogadhatatlant, de mindenesetre mint megalapozatlant el kell utasítani.

A Bíróság álláspontja

74 A harmadik jogalap a Törvényszék azon feltételekkel kapcsolatos értékelését vonja kétségbe, amelyek szerint az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak egyrészt érintenie kell a tagállamok közötti kereskedelmet, másrészt pedig torzítania kell a versenyt, vagy azzal kell fenyegetnie.

75 E tekintetben, bár a fellebbező általános jelleggel a megtámadott ítélet 137–154. pontjára hivatkozik, lényegében úgy érvel, hogy a Törvényszék téves jogalkalmazása ezen ítélet 149. pontjában abban rejlik, hogy a Törvényszék e pontban úgy ítélte meg, hogy a szóban forgó intézkedés a verseny akadályát képezi, mivel – a külföldi vállalkozásokat is ideértve – a vállalkozások az olasz piacon – különösen a helyi vagy a regionális piacon – esetleg tömegközlekedési szolgáltatásaikat kívánják nyújtani.

76 Azon kívül, hogy a harmadik jogalap valójában a Törvényszék által végzett ténybeli értékelések megkérdőjelezésére irányul, amelyek, amint arra a jelen ítélet 67. pontja emlékeztetett, a tények bármely elferdítése hiányában nem tartoznak a Bíróság felülvizsgálata alá, meg kell állapítani, hogy e jogalap mindenképpen hatástalan, mivel kizárólag a megtámadott ítélet 149. pontjára vonatkozik.

77 A megtámadott ítélet 148. pontjában ugyanis a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Bizottság által a vitatott határozat (60)–(62) preambulumbekezdésében végzett értékelés keretében figyelembe vett tényezők alkalmasak annak bizonyítására, hogy a szóban forgó intézkedés alkalmazása érinthette a tagállamok közötti kereskedelmet és torzíthatta a versenyt.

78 Ennek keretében a Törvényszék nem kizárólag a megtámadott ítélet 149. pontjában szereplő, a fellebbező által kifogásolt megállapításra, hanem az ezen ítélet 150. és 151. pontjában szereplő két másik megállapításra is támaszkodott, amelyeket a fellebbező lényegében nem vitat.

79 Az említett ítélet 150. pontjában a Törvényszék megállapította egyrészt, hogy az érintett tagállamban a belföldi tevékenység ugyanazon a szinten maradhat, vagy növekedhet a szóban forgó intézkedés miatt, ami azzal a következménnyel jár, hogy a más tagállamokban letelepedett vállalkozásoknak az érintett piacra való belépési esélyei csökkennek. Ugyanezen ítélet 151. pontjában a Törvényszék jelezte, hogy az a körülmény, hogy a fellebbező más tagállamok vállalkozásaival is versenyben állt más olyan piacokon is, amelyeken tevékenykedett, olyan körülménynek minősül, amely alkalmas annak bizonyítására, hogy a szóban forgó intézkedés tárgyát képező támogatás nyújtása érintheti a tagállamok közötti kereskedelmet.

80 E körülmények között a harmadik jogalapot mint elfogadhatatlant, és mindenesetre mint hatástalant el kell utasítani.

A negyedik jogalapról

A felek érvei

81 Negyedik jogalapjával a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 155–195. pontjában több szempontból tévesen alkalmazta a jogot. E jogalap három részből áll.

82 Az első részben a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a Bizottság kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a szóban forgó intézkedés belső piaccal való összeegyeztethetőségének értékelésére, noha a Consiglio di Stato (államtanács) ezen intézkedés vonatkozásában egy jogerőre emelkedett határozatot hozott.

83 E tekintetben a Bíróságnak a megtámadott ítélet 185., 186. és 188. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlata nem releváns, mivel olyan helyzetekre vonatkozik, amelyekben a nemzeti bírósági eljárást megelőzően hozott bizottsági határozat szerepelt. Ebből az következik, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 190. pontjában is tévesen alkalmazta a jogot, amennyiben úgy ítélte meg, hogy az anyagi jogerő elve nem akadályozhatja meg a Bizottságot a jogellenes állami támogatás fennállásának megállapításában, még akkor sem, ha ezt a minősítést egy végső fokon eljáró nemzeti bíróság korábban elutasította. A fellebbező szerint nem vezethető le ilyen megközelítés a Bíróság ítélkezési gyakorlatából, és a megtámadott ítélet e tekintetben egyáltalán nem tartalmaz semmilyen indokolást.

84 A jelen esetben a Consiglio di Stato (államtanács) nem fogadott el a Bizottság valamely korábbi határozatával ellentétes határozatot. Autonóm módon foglalt állást a Bizottságot megelőzően, és közvetlenül alkalmazta az 1191/69 rendeletet, valamint a szóban forgó intézkedést a díjszabási közszolgáltatási kötelezettségek kompenzációjának minősítette, ami lehetővé tette számára, hogy kizárja ezen intézkedés állami támogatásnak minősítését. Az uniós intézmények, jelen esetben a

Bizottság esetleges beavatkozása a Bíróság elé előzetes döntéshozatal céljából terjesztett kérdés formáját ölthette volna, a Consiglio di Stato (államtanács) azonban nem tartotta szükségesnek, hogy ilyen kérdést terjesszen a Bíróság elé. Ezzel szemben a Bizottság beavatkozására szabálytalanul került sor, mivel ezen intézkedésnek az uniós joggal való összeegyeztethetősége egy nemzeti szinten jogerőre emelkedett határozat tárgyát képezte.

85 A negyedik jogalap második részében a fellebbező „eljárási szabálytalanságra” hivatkozik, amennyiben a tartomány a szóban forgó intézkedést az elutasító bizottsági határozat elérése érdekében jelentette be a Bizottságnak, ami magyarázatot adhat azon okokra, amelyek miatt e tartomány ezen intézkedést illetően csak töredékes információkat szolgáltatott ezen intézmény számára. Így a Bizottság megsértette a rá vonatkozó eljárási keretet, amely a 659/1999 rendeletből és az Európai Unió működéséről szóló szerződés 108. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 2015. július 13-i (EU) 2015/1589 tanácsi rendeletből (HL 2015. L 248., 9. o.) ered. A tartományt tévesen tekintették a 2015/1589 rendelet 24. cikke értelmében vett „érintett félnek”, nem pedig a Bizottság részére tett bejelentés szerzőjének. A Törvényszék így e szabálytalanság miatt nem állapította meg a vitatott határozat jogellenességét. Ezenkívül e rendeleteket jogellenesen alkalmazták, ami sértette a védelemhez való jogot.

86 A negyedik jogalap harmadik részében a fellebbező azt állítja, hogy a Bizottság arra vonatkozó hatáskörének a Törvényszék általi elismerése, hogy határozatot hozzon egy olyan intézkedésről, amely valamely jogerőssé vált nemzeti bírósági határozat tárgyát képezte, sérti a bizalomvédelem elvét is, mivel a jelen esetben több mint öt év telt el e nemzeti határozat meghozatalának időpontja, és azon időpont között, amikor a Bizottság a határozatát meghozta. Egy ilyen időszakot már figyelembe vettek a Bíróság ítélkezési gyakorlatában abból a célból, hogy egy helyzetet ezen elvre tekintettel értékeljenek. A megtámadott ítélet 192. pontjában a Törvényszék a 2013. június 13-i HGA és társai kontra Bizottság ítélet (C-630/11 P–C-633/11 P, EU:C:2013:387, 134. pont) alapján kimondta, hogy a jogos bizalomra csak akkor lehet hivatkozni, ha eleget tettek a bejelentési kötelezettségnek. Márpedig a Törvényszék figyelmen kívül hagyta azt a tényt, hogy a jelen esetben e bejelentés nem volt szükséges, mivel a Törvényszék megállapításával ellentétben a szóban forgó intézkedés nem minősül új támogatásnak. Ezenkívül kapcsolat állapítható meg az anyagi jogerő elve és a jogbiztonság elve között, amely a 659/1999 rendelet 14. cikkéből következő visszatérítettési kötelezettség korlátját képezi. Ráadásul álláspontja szerint a fellebbező jogos bizalmat alapíthatott arra a körülményre, hogy a Consiglio di Stato (államtanács) nem tartotta szükségesnek, hogy a szóban forgó intézkedéssel kapcsolatban előzetes döntéshozatal céljából kérdést terjesszen a Bíróság elé. Ilyen körülmények között úgy véli, hogy jogosan bízhatott ezen intézkedés jogszerűségében, mivel valamennyi jogorvoslati lehetőség kimerült.

87 A Bizottság azzal érvel, hogy e jogalapot részben mint elfogadhatatlant, részben mint megalapozatlant el kell utasítani.

A Bíróság álláspontja

88 Negyedik jogalapjával, amelynek három részét együttesen kell vizsgálni, a fellebbező lényegében úgy véli, hogy a Törvényszék több szempontból is tévesen alkalmazta a jogot, amikor elutasította az első, ötödik és hatodik megsemmisítési jogalapját, amelyek arra vonatkoztak, hogy a Bizottság nem rendelkezett hatáskörrel a vitatott határozat elfogadására, mivel e határozat a fellebbező szerint ellentétes egy jogerőssé vált nemzeti bírósági határozattal.

89 E tekintetben a megtámadott ítélet 184–188. pontjában a Törvényszék helyesen emlékeztetett arra, hogy az állami támogatásokra vonatkozó szabályok alkalmazása a nemzeti bíróságok és a Bizottság, illetve az uniós bíróságok közötti lojális együttműködés kötelezettségén alapul, amelynek keretében ezek mindegyike az EUM-Szerződésben ráruházott funkció szerint jár el.

90 Így a megtámadott ítélet 185. pontjában a Törvényszék – e tekintetben a Bíróság ítélkezési gyakorlatára támaszkodva – helyesen mutatott rá arra, hogy az állami támogatások tárgyában a nemzeti bíróságokhoz lehet fordulni olyan jogvitákkal, amelyek arra kötelezik őket, hogy értelmezzék és alkalmazzák az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésében említett támogatás fogalmát, különösen annak meghatározása érdekében, hogy valamely állami intézkedést az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének megsértésével vezettek-e be. A nemzeti bíróságok viszont nem rendelkeznek hatáskörrel arra, hogy valamely állami támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségéről döntsenek. A támogatási intézkedések vagy a támogatási programok belső piaccal való összeegyeztethetőségének értékelése az uniós bíróság felülvizsgálata mellett eljáró Bizottság kizárólagos hatáskörébe tartozik (lásd ebben az értelemben: 2007. július 18-i Lucchini ítélet, C-119/05, EU:C:2007:434, 50–52. pont; 2016. szeptember 15-i PGE ítélet, C-574/14, EU:C:2016:686, 30–32. pont).

91 Amint azt a Törvényszék a megtámadott ítélet 186. pontjában helyesen megállapította, ez az ítélkezési gyakorlat magában foglalja, hogy a nemzeti bíróságoknak tartózkodniuk kell különösen attól, hogy olyan határozatokat hozzanak, amelyek ellentétesek a Bizottság valamely határozatával.

92 Ugyanakkor – szemben azzal, amit a fellebbező állít – ellenkező esetben, amikor létezik egy állami intézkedésre vonatkozó nemzeti bírósági határozat, amelyet a bizottsági határozatot megelőzően hoztak, az említett ítélkezési gyakorlatból az is következik, hogy e körülmény nem képezheti akadályát annak, hogy a Bizottság gyakorolja az EUM-Szerződés által ráruházott kizárólagos hatáskört a támogatási intézkedések belső piaccal való összeegyeztethetőségének értékelését illetően.

93 Márpedig az ilyen hatáskör gyakorlása magában foglalja, hogy a Bizottság az EUMSZ 108. cikk értelmében meg tudja vizsgálni, hogy valamely intézkedés olyan állami támogatásnak minősül-e, amelyet e cikk (3) bekezdésének megfelelően be kellett volna neki jelenteni egy olyan helyzetben, amikor valamely tagállam hatóságai úgy ítélték meg, hogy ezen intézkedés nem felelt meg az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésében meghatározott feltételeknek, ideértve azt is, ha e hatóságok e tekintetben megfeleltek valamely nemzeti bíróság értékelésének.

94 E következtetést nem kérdőjelezheti meg az a tény, hogy e bíróság olyan határozatot hozott, amely jogerőre emelkedett. Hangsúlyozni kell ugyanis, hogy a Bizottság kizárólagos hatáskörének szabálya az uniós jog elsőbbsége elvének következtében kötelező a belső jogrendben (lásd ebben az értelemben: 2007. július 18-i Lucchini ítélet, C-119/05, EU:C:2007:434, 62. pont).

95 Így, amint a Törvényszék a megtámadott ítélet 188. pontjában a Bizottság kizárólagos hatáskörére hivatkozva helyesen rámutatott, az uniós joggal ellentétes, ha az anyagi jogerő elvének alkalmazása akadályozza az uniós jog megsértésével nyújtott olyan állami támogatás visszatéríttetését, amelynek összeegyeztethetetlenségét jogerőssé vált bizottsági határozat állapította meg (lásd ebben az értelemben: 2007. július 18-i Lucchini ítélet, C-119/05, EU:C:2007:434, 63. pont).

96 Ugyanígy a Törvényszék a megtámadott ítélet 190. pontjában helyesen állapította meg, hogy az anyagi jogerő elvének alkalmazása nem akadályozhatja a Bizottságot a jogellenes állami támogatás fennállásának megállapításában, még akkor sem, ha az ilyen minősítést a végső fokon eljáró nemzeti bíróság korábban elutasította.

97 Következésképpen a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor a megtámadott ítélet 190. pontjában úgy ítélte meg, hogy a Bizottság az EUMSZ 108. cikk alapján hatáskörrel rendelkezik a szóban forgó intézkedés vizsgálatára, mivel az – amint a jelen ítélet 189. pontjából kitűnik – jogellenes támogatásnak minősül, jóllehet az említett intézkedés a Consiglio di Stato (államtanács) határozatának tárgyát képezte.

98 E következtetést nem kérdőjelezi meg a fellebbezőnek a bizalomvédelem elvének állítólagos megsértésére alapított érve.

99 Emlékeztetni kell ugyanis arra, hogy az ezen elvre való hivatkozás joga minden jogalanyt megillet, akiben valamely uniós intézmény – konkrét ígéretet téve neki – megalapozott várakozásokat kelt (2010. december 16-i Kahla Thüringen Porzellan kontra Bizottság ítélet, C-537/08 P, EU:C:2010:769, 63. pont; 2013. június 13-i HGA és társai kontra Bizottság ítélet, C-630/11 P–C-633/11 P, EU:C:2013:387, 132. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

100 Ezen ítélkezési gyakorlatra tekintettel, amelyből a Törvényszék által a megtámadott ítélet 192. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat következik, a fellebbező nem hivatkozhat arra, hogy a Consiglio di Stato (államtanács) határozata benne megalapozott várakozásokat keltett, annak érdekében, hogy kifogásolja a Bizottság – jelen ítélet 90. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatában elismert – kizárólagos hatáskörének gyakorlását.

101 Végül ami a fellebbezőnek a vitatott határozat jogszerűségét érintő „eljárási szabálytalanságra” alapított érvét illeti, azt elfogadhatatlannak kell nyilvánítani, mivel a fellebbező nem jelöli meg a megtámadott ítélet egyetlen olyan indokát sem, amelyet kifejezetten kifogásolni kívánna.

102 Következésképpen a negyedik jogalapot mint részben elfogadhatatlant, részben pedig megalapozatlant el kell utasítani.

Az ötödik jogalapról

A felek érvei

103 Ötödik jogalapjával a fellebbező azt állítja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy az 1370/2007 rendelet időbeli és tárgyi hatálya okán alkalmazandó a szóban forgó intézkedés belső piaccal való összeegyeztethetőségének értékelése céljából. E rendelet időbeli hatályát illetően a Törvényszék a megtámadott ítélet 216. pontjában tévesen állapította meg, hogy a releváns kritérium az az időpont, amikor az intézkedést végrehajtották vagy a támogatást folyósították, amely a jelen esetben az említett rendelet hatálybalépését követő időpont. A megtámadott ítélet 220. pontja ugyanezen rendelet jelen ügyben történő tárgyi alkalmazását illetően sérti az indokolási kötelezettséget.

104 A fellebbező szerint nem kétséges, hogy az 1370/2007 rendelet nem alkalmazható a jelen ügyben, mivel e rendelet kizárólag azon „közszolgáltatási szerződésekre” hivatkozik, amelyeket az említett rendelet 5. cikke (1) és (3) bekezdésének megfelelően ajánlati felhívás útján kell odaítélni. Márpedig a szóban forgó szerződések semmilyen ajánlati felhívás tárgyát nem képezték, és nem tartoznak az ugyanezen rendelet által előírt versenyeztetési szabály alóli semmilyen kivétel hatálya alá.

105 A Bizottság úgy véli, hogy e jogalapot mint nyilvánvalóan megalapozatlant el kell utasítani.

A Bíróság álláspontja

106 Ötödik jogalapjával a fellebbező úgy véli, hogy a Törvényszék több szempontból is tévesen alkalmazta a jogot, amikor elutasította a harmadik megsemmisítési jogalapját, amelyben a fellebbező a Bizottságnak a vitatott határozat (92) preambulumbekezdésében szereplő azon döntését vitatta, hogy a szóban forgó intézkedés összeegyeztethetőségét a 2009. december 3-án hatályba lépett és az 1191/69 rendeletet hatályon kívül helyező 1370/2007 rendelet alapján vizsgálja meg.

107 Amennyiben a fellebbező a Törvényszék előtt arra hivatkozott, hogy a szóban forgó intézkedés végrehajtásának időpontját illetően a Bizottságnak a 2009. július 27-i határozat időpontját, nem pedig a 2012. november 7-i határozat időpontját kellett volna figyelembe vennie, a Törvényszék a megtámadott

ítélet 216. pontjában megállapította, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatának megfelelően a támogatás összeegyeztethetőségének értékelése során figyelembe veendő szempont az az időpont, amikor ezen intézkedést végrehajtották vagy e támogatást folyósították, azaz a jelen esetben 2012. december 21.

108 Igaz ugyan, hogy ötödik jogalapjával a fellebbező úgy véli, hogy e 216. pont téves jogalkalmazáson alapul, egyáltalán nem jelöli meg, hogy miben áll ez a tévedés, ezért az érvét mint elfogadhatatlant el kell utasítani.

109 Ezt követően a fellebbező azon kifogását illetően, miszerint a megtámadott ítélet indokolása elégtelen az 1370/2007 rendelet tárgyi alkalmazási körét illetően, meg kell állapítani, hogy e kifogás a megtámadott ítélet hiányos értelmezésén alapul.

110 A megtámadott ítélet 208. és 209. pontjából ugyanis kitűnik, hogy a Törvényszék válaszolt a fellebbező azon érvére, amely szerint az 1370/2007 rendelet nem alkalmazható a szóban forgó intézkedés összeegyeztethetőségének vizsgálatára, mivel e rendelet a közszolgáltatási szerződés fogalmán alapul, és a jelen esetben a tartomány semmilyen szerződést nem kötött. A Törvényszék e tekintetben megjegyezte, hogy ezt a kérdést a Bíróság már megvizsgálta a 2015. október 6-i Bizottság kontra Andersen ítéletben (C-303/13 P, EU:C:2015:647), és hogy a feleknek lehetőségük volt arra, hogy a Törvényszék által feltett írásbeli kérdésre adott válaszként, valamint a tárgyaláson állást foglaljanak az ezen ítéletből levonandó következtetésekről, amit a fellebbező a fellebbezésében nem vitat.

111 Ezenkívül a megtámadott ítélet 220. pontjában a Törvényszék elutasította a fellebbező arra vonatkozó érveit, hogy „az 1370/2007 rendelet illogikus és észszerűtlen [módon nyert] alkalmazás[t]” egy olyan helyzetre, amelyben nem kötöttek közszolgáltatási szerződést, hanem a közszolgáltatási kötelezettségek egy koncessziós rendszerből származnak, és ezen ítélet korábbi pontjaira hivatkozott, amelyekben a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság helyesen alkalmazta az e rendeletben meghatározott szabályokat.

112 A fentiekből következik, hogy a megtámadott ítéletnek többek között a 208. és 209. pontjával összefüggésben értelmezett 220. pontja lehetővé teszi mind a fellebbező számára azon okok megismerését, amelyek alapján a Törvényszék az érveit elutasította, mind pedig Bíróság számára, hogy elegendő információval rendelkezzen ahhoz, hogy a fellebbezés keretében gyakorolni tudja felülvizsgálati jogkörét, vagyis ez az okfejtés megfelel a Bíróság e tárgyban kialakított állandó ítélkezési gyakorlata szerinti követelményeknek (lásd ebben az értelemben: 2013. október 24-i Land Burgenland és társai kontra Bizottság ítélet, C-214/12 P, C-215/12 P és C-223/12 P, EU:C:2013:682, 81. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

113 Következésképpen a fellebbezőnek az indokolási kötelezettség megsértésére alapított kifogását mint megalapozatlant el kell utasítani.

114 Végül el kell utasítani a fellebbező arra alapított érvét is, hogy az 1370/2007 rendelet tárgyi hatálya alapján nem alkalmazható a jelen ügyre. Mivel ugyanis a fellebbező nem jelölte meg a megtámadott ítélet azon pontját, amelyet vitatni kíván, és nem nevesített semmilyen jogalkalmazási hibát, amelyet a Törvényszék e tekintetben vétett volna, ez az érv elfogadhatatlan.

115 Következésképpen az ötödik jogalapot mint részben elfogadhatatlant, részben pedig megalapozatlant el kell utasítani.

116 Mivel a fellebbező által a fellebbezése alátámasztására felhozott jogalapok közül egyiknek sem lehet helyt adni, e fellebbezést teljes egészében el kell utasítani.

A költségekről

117 A Bíróság eljárási szabályzata 184. cikkének (2) bekezdése értelmében, ha a fellebbezés megalapozatlan, a Bíróság határoz a költségekről. E szabályzat 138. cikkének (1) bekezdése, amelyet az említett szabályzat 184. cikkének (1) bekezdése értelmében a fellebbezési eljárásban is alkalmazni kell, akként rendelkezik, hogy a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A fellebbezőt, mivel pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (kilencedik tanács) a következőképpen határozott:

1) A Bíróság a fellebbezést elutasítja.

2) A Bíróság a CSTP Azienda della Mobilità SpA-t kötelezi a költségek viselésére.

Aláírások